

رابطه اعتیاد به اینترنت و نگرش به خیانت زناشویی: نقش میانجی گری کنجکاوی The Relationship between Internet Addiction and Attitudes toward Marital Infidelity: The Mediating Role of Curiosity

Mohaddeseh Azizi, MSc

Mina Fathi-Ashtiani, PhD[✉]

محدثه عزیزی^۱

مینا فتحی آشتیانی^۲

Abstract

The present study investigated the mediating role of curiosity in the relationship between Internet addiction and attitudes toward marital infidelity. Employing a descriptive–correlational design, path analysis was conducted to examine the hypothesized model. The statistical population consisted of 262 married women from Mashhad, Iran, in 2024, who were selected through convenience sampling. The research instruments included Young’s Internet Addiction Test (IAT; 1998), the Curiosity and Exploration Inventory-II (CEI-II; Kashdan et al., 2004), and Whitley’s Attitudes Toward Infidelity Scale (ATIS; 2008). Data analysis was performed using correlation tests and path analysis in SPSS and AMOS software. Findings revealed that Internet addiction was positively and significantly associated with both curiosity and attitudes toward marital infidelity ($p < 0.01$). Moreover, curiosity showed a significant positive relationship with attitudes toward infidelity and acted as a meaningful mediator between Internet addiction and attitudes toward marital infidelity ($p < 0.05$). The proposed model demonstrated an acceptable level of goodness of fit. These results suggest that Internet addiction may intensify negative attitudes toward marital fidelity by enhancing curiosity. Therefore, developing preventive educational and counseling interventions to reduce the detrimental effects of excessive Internet use on marital relationships is recommended.

Keywords: Internet Addiction, Curiosity, Attitudes toward Marital Infidelity

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تعیین نقش واسطه‌ای کنجکاوی در رابطه میان اعتیاد به اینترنت و نگرش به خیانت زناشویی بود. روش پژوهش از نوع توصیفی–همبستگی و به‌صورت تحلیل مسیر انجام شد. جامعه آماری شامل ۲۶۲ نفر از زنان متأهل شهر مشهد در سال ۱۴۰۳ بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش عبارت بودند از: آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ (IAT) (۱۹۹۸)، سیاهه کنجکاوی و اکتشاف (CEI-II) (کاشدان و همکاران، ۲۰۰۴) و مقیاس گرایش به خیانت زناشویی وایتلی (ATIS) (۲۰۰۸). داده‌ها به‌منظور بررسی روابط بین متغیرها با استفاده از آزمون همبستگی و تحلیل مسیر در نرم‌افزارهای SPSS و AMOS صورت گرفت. نتایج نشان داد اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معناداری با کنجکاوی و نگرش به خیانت زناشویی دارد ($P < 0.01$). همچنین، کنجکاوی با نگرش به خیانت رابطه مثبت و معناداری داشته و نقش واسطه‌ای معناداری بین اعتیاد به اینترنت و نگرش به خیانت ایفا می‌کند ($P < 0.05$). مدل مفروض از برازش مطلوبی برخوردار بود. این یافته‌ها بیانگر آن است که اعتیاد به اینترنت می‌تواند از طریق افزایش کنجکاوی، نگرش منفی نسبت به وفاداری زناشویی را تشدید کند. در نتیجه، طراحی برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای برای کاهش اثرات منفی اینترنت بر روابط زناشویی ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، کنجکاوی، نگرش به خیانت زناشویی

دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۵/۸ تصویب نهایی: ۱۴۰۴/۹/۹

۱. گروه روان‌شناسی بالینی، خانواده، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه علم و فرهنگ تهران، تهران، ایران.

۲. گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول)

● مقدمه

اصلی ترین زیرمجموعه نهاد خانواده، نظام زناشویی است که از طریق پیمان ازدواج ایجاد می شود. خانواده اگر عملکرد مناسبی داشته باشد، اعضای خانواده نیز از سلامت و بهزیستی برخوردار خواهند بود (علی بابایی، وهابی همابادی و خالقی پور، ۱۳۹۸). بنابراین، استحکام، دوام و نگهداشت بنیان خانواده به عنوان اساسی ترین و مؤثرترین نهاد اجتماعی در رشد و شکوفایی انسان، نه تنها بر پایه ارزش های دینی و ملی، بلکه با توجه به آموزه های گوناگون علوم جامعه شناسی و روان شناسی از اهمیت ویژه ای برخوردار است (علمی منش و ژاله، ۱۳۹۷).

خیانت زناشویی به عنوان نقض توافق انحصاری در یک رابطه متعهدانه درک می شود که معمولاً شامل نزدیکی عاطفی یا جنسی با فردی خارج از پیوند زناشویی است (دریگوتاس و بارتا، ۲۰۲۰). این عمل می تواند از ارتباطات فیزیکی تا ارتباطات عاطفی که مرزهای توافق شده در ازدواج را نقض می کنند، متغیر باشد. نگرش ها نسبت به خیانت تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله ارزش های فرهنگی، دینی و اجتماعی و همچنین پویایی های روان شناختی و رابطه ای فردی قرار می گیرند (ویدمر، ۲۰۲۲). هنجارهای فرهنگی نقش مهمی در شکل دهی به چگونگی درک خیانت ایفا می کنند. در بسیاری از جوامع غربی که فردگرایی ارزشمند است، نگرش ها نسبت به خیانت تا حدودی بیشتر از فرهنگ های جمع گرا که وفاداری به خانواده و هماهنگی اجتماعی را اولویت می دهند، پذیراتر است (مارک، جانسن و میلهاوزن، ۲۰۲۱). دین داری نیز به طور قابل توجهی بر نگرش نسبت به خیانت تأثیر می گذارد. افرادی که به شدت با باورهای دینی که تقدس ازدواج را ترویج می دهند همذات پنداری می کنند، معمولاً دیدگاه های منفی تری نسبت به خیانت دارند و کمتر به آن روی می آورند (اوکر، ۲۰۱۷).

عوامل مختلفی می تواند در بروز خیانت زناشویی نقش داشته باشد؛ پژوهش ها نشان می دهد که عوامل روان شناختی مانند ویژگی های شخصیتی، سبک های دلبستگی و رضایت از رابطه نیز در نگرش نسبت به خیانت و احتمال وقوع آن نقش دارند (ویزر و ویگل، ۲۰۲۱). پویایی های رابطه ای مانند الگوهای ارتباطی، سبک های حل تعارض و صمیمیت عاطفی نیز بر نگرش نسبت به خیانت تأثیر می گذارند. زوج هایی که به صورت صادقانه و شفاف با یکدیگر گفتگو و به طور مؤثر تعارضات را مدیریت می کنند، کمتر احتمال دارد که خیانت را تجربه کنند، زیرا این عوامل به رضایت بیشتر از رابطه کمک می کنند (ویدمر، ۲۰۲۲). از سوی دیگر، وقتی روابط با تعارضات مکرر، فاصله عاطفی یا نارضایتی جنسی مشخص می شوند، احتمال وقوع خیانت افزایش می یابد (مارک و همکاران، ۲۰۲۱). یکی دیگر از عوامل مؤثر بر خیانت زناشویی استفاده بیش از حد از شبکه های مجازی است (درتاج و همکاران، ۱۳۹۷). در سال های اخیر، تعداد کاربران اینترنت به طور چشمگیری افزایش یافته و فناوری های اینترنتی، فضای مجازی و شبکه های اجتماعی، هر روز تعداد بیشتری از افراد را به خود جذب می کنند (پیکانیان و فرهادی، ۱۳۹۶). باوجود همه محاسنی که استفاده از اینترنت برای زندگی امروزی بشر داشته این فناوری ارتباطی همچون شمشیری دو لبه در کنار مزایای بی شمار برای سهولت در زندگی روزمره، زیان ها و مشکلات فراوانی را نیز به دنبال داشته است. استفاده افراطی و بدون برنامه از اینترنت سبب بروز وابستگی شدید به این تکنولوژی شده که اعتیاد به اینترنت نامیده می شود (اوزارچی و کانگول سوگوت، ۲۰۲۲). افرادی که وقت زیادی را صرف استفاده از اینترنت می کنند کسانی هستند که در ارتباط با اعضای خانواده خود با مشکلاتی مواجه اند، زیرا شیوه ارتباط افراد خانواده با یکدیگر می تواند زمینه ساز آسیب های اجتماعی از جمله اعتیاد به فضای مجازی شود (نوواک، رهن و لارسون، ۲۰۲۲). ارتباطات در شبکه های اجتماعی ممکن است زمینه ساز افزایش خیانت زناشویی، تمایل به خیانت و کاهش صمیمیت بین زوجین شود، به طوری که امروزه یکی از چالش های اصلی زوج ها مسئله خیانت است. پژوهش ها نشان می دهند که روابط فرازناشویی در جوامع امروزی به امری رایج تبدیل شده و از شایع ترین مشکلاتی است که باعث مراجعه زوجین به مشاوران می شود (گوردون، باکوم و اسنایدر، ۲۰۰۴).

استفاده از اینترنت و فعالیت های آنلاین به عنوان تجربه ای از فناوری های جدید و متنوع ارزیابی می شود و می تواند به نوعی هیجان خواهی (sensation seeking) تعبیر شود (صمدی فرد، نریمانی، اقا جانی و بشیر پور، ۱۴۰۰). یکی دیگر از عواملی که ممکن است بر روابط فرازناشویی و طلاق عاطفی تأثیرگذار باشد، هیجان خواهی است. هیجان خواهی نوعی نیاز به تجربیات جدید، متفاوت و پیچیده است که افراد دارای این ویژگی، حاضر به انجام رفتارهای پرخطر اجتماعی یا فیزیکی برای کسب این تجربیات هستند (زاکرم،

(۲۰۱۵). افرادی که هیجان‌خواهی بالاتری داشته باشند راحت‌تر به رفتارهای هیجان‌انگیزی چون تماشای پورنوگرافی، حضور در چالش‌های شبکه‌های مجازی و وب‌گردی گرایش پیدا می‌کنند و این رفتارها با تضعیف روابط زناشویی احتمال روابط فرازناشویی را افزایش می‌دهد (لالاسز و ویگل ۲۰۱۱؛ تورنتون، ۲۰۱۹). تمایل به هیجان‌خواهی می‌تواند تأثیرات ملموس و غیرقابل‌انکاری بر روابط میان فردی بگذارد و با توجه به اینکه سطح هیجان‌طلبی در افراد بسیار متفاوت است، به‌نظر می‌رسد که ساختار شناختی و عاطفی هر فرد براساس این ویژگی شکل می‌گیرد (عمادی، میرهاشمی و شریفی، ۱۳۹۹). می‌توان گفت افراد هیجان‌خواه به لیل کنجکاوی (curiosity)، تنوع‌طلبی و سرگرمی‌های جدید احتمال دارد بیش‌از دیگر افراد وارد چنین روابطی شوند و خیانت زناشویی را رقم بزنند (سلترمن، گارسیا و تساپلس، ۲۰۱۹).

کنجکاوی عامل اصلی در انگیزه و شناخت بوده و به‌طور فزاینده‌ای به‌عنوان یکی از جنبه‌های مهم رفتار انسان در نظر گرفته می‌شود. تجربیاتی که از طریق جستجوی اطلاعات و رفتارهای اکتشافی به‌دست می‌آیند، الگویی طبیعی در رشد شناختی محسوب می‌شوند (لایونستن، ۱۹۹۴). کنجکاوی، به‌عنوان یک ویژگی شخصیتی، می‌تواند نقشی کلیدی در ارتباط میان اعتیاد به اینترنت و نارضایتی زناشویی ایفا کند. تحقیقات و پژوهش، کاس و همکاران (۲۰۱۳)، ماهاما و همکاران (۲۰۲۴) و تورل و همکاران (۲۰۱۴) نشان داده‌اند که این ویژگی ممکن است باعث تغییر در تعاملات فردی و رضایت از روابط زناشویی شود. افرادی که کنجکاوی بالایی دارند، به‌دلیل تمایل به جستجوی مداوم تجربیات جدید، در معرض مشکلات بیشتری در روابط زناشویی قرار می‌گیرند. به‌ویژه، اعتیاد به اینترنت می‌تواند کنجکاوی این افراد را تحریک کند و آنها را به سمت تعاملات خارج از روابط زناشویی سوق دهد، که درنهایت می‌تواند به نارضایتی و مشکلات زناشویی منجر شود (کلیمسترا و همکاران، ۲۰۱۸). کنجکاوی در رابطه میان اعتیاد به اینترنت و خیانت زناشویی می‌تواند این‌گونه توجیه شود که افرادی که به اینترنت اعتیاد دارند، ممکن است به دنبال تجربه‌های جدید و هیجان‌انگیز باشند. این تمایل به کنجکاوی ممکن است باعث شود که فرد به دنبال روابط جدید بگردد و در نتیجه خیانت اتفاق بیفتد.

پژوهش حاضر به بررسی این نکته می‌پردازد که آیا کنجکاوی می‌تواند به‌عنوان یک عامل واسطه‌گر، رابطه میان اعتیاد به اینترنت و نگرش به خیانت زناشویی را تشدید کند. درواقع، کنجکاوی در بستر فضای اینترنت نه تنها محرکی برای تجربه‌های جدید، بلکه ابزاری برای کاوش در روابط فرازناشویی و عبور از مرزهای اخلاقی محسوب می‌شود. این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که آیا کنجکاوی می‌تواند به‌عنوان یک نیروی پنهان، پیوند میان اعتیاد به اینترنت و نگرش به خیانت زناشویی را تقویت کند.

• روش

این پژوهش از لحاظ هدف بنیادی و از لحاظ روش از نوع همبستگی بود که روابط میان متغیرها را در قالب تحلیل مسیر مورد بررسی قرار داد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه زنان متأهل شهر مشهد در سال ۱۴۰۳ بود. نمونه پژوهش به شیوه دسترس و براساس ملاک حداقل حجم نمونه برای مدل یابی معادلات ساختاری (کلاسن، ۲۰۱۷) ۲۰۰ نفر انتخاب شد. ملاک‌های ورود به پژوهش این بود که افراد تجربه ازدواج اول خود باشند، حداقل یک‌سال از زندگی زناشویی‌شان گذشته باشد و با توجه به اظهار آزمودنی هیچ‌یک از زوجین دارای تشخیص اختلال روان‌شناختی نباشند. با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری در دسترس و از طریق انتشار آنلاین پرسش‌نامه‌ها، تعداد ۲۶۲ نفر از زنان متأهل ساکن مشهد در مطالعه مشارکت نمودند. کلیه پاسخ‌ها واجد شرایط ورود به تحلیل بودند و هیچ‌گونه داده پرت شناسایی نشد.

• ابزارها

(الف) آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ (internet addiction test-IAT): آزمون اعتیاد به اینترنت یکی از معتبرترین آزمون‌های مربوط به سنجش اعتیاد اینترنتی است که توسط کیمبرلی یانگ (1998) ابداع شده است. این آزمون دارای ۲۰ ماده بوده و هدف آن سنجش میزان اعتیاد به اینترنت در افراد مختلف است، براساس طیفی پنج‌درجه‌ای (به‌ندرت، گاهی اوقات، اغلب، بیشتر اوقات همیشه) نمره‌گذاری می‌شود. این آزمون جنبه‌های مختلف اعتیاد را می‌سنجد و تعیین می‌کند که آیا استفاده بیش‌از حد از اینترنت بر جنبه‌های مختلف زندگی فرد اثر دارد یا خیر. دامنه نمره‌های این مؤلفه‌ها برای کل این آزمون برابر با ۲۰ تا ۱۰۰ است. که به سه گروه تقسیم

می‌شوند، که جمع نمرات بین ۲۰ تا ۴۹ نبود اعتیاد به اینترنت و جمع نمرات بین ۵۰ تا ۷۹ در معرض اعتیاد به اینترنت و جمع نمرات بین ۸۰ تا ۱۰۰ اعتیاد به اینترنت است. در مطالعه یانگ و همکاران اعتبار درونی آزمون ۰/۹۲ ذکر شد. در ارتباط با روایی آزمون اعتیاد به اینترنت ویدیانتو و مک موران (۲۰۰۴) از طریق تحلیل عامل ۶ عامل برجستگی، استفاده بیش از حد، بی‌توجهی به وظایف شغلی، فقدان کنترل، مشکلات اجتماعی و تأثیر بر عملکرد را به دست آوردند. در ایران، اعتبار آزمون اعتیاد به اینترنت در مطالعه قاسم‌زاده و همکاران (۱۳۸۶)، برابر ۰/۸۸ و در مطالعه ناستی‌زایی (۱۳۸۷)، برابر با ۰/۸۱ به دست آمد. همچنین، علوی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهش خود برای نسخه فارسی آزمون اعتیاد به اینترنت ۵ عامل صرف زمان بیش از حد در اینترنت، استفاده از اینترنت جهت کسب آرامش روانی، برجستگی، استفاده مرضی از چت روم و بی‌توجهی به وظایف شغلی و تحصیلی را استخراج کردند. در پژوهش حاضر، اعتبار آزمون اعتیاد به اینترنت با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۲ به دست آمده است.

ب) سیاهه کنجکاوی و اکتشاف کاشدان و همکاران (the curiosity and exploration inventory-CEI-II): سیاهه

استاندارد کنجکاوی و اکتشاف توسط کاشدان و همکاران (۲۰۰۹) طراحی شد. این سیاهه شامل ۱۰ ماده است که برای ارزیابی تفاوت‌های فردی در شناسایی، پیگیری، یکپارچگی راه‌های نو و به چالش کشیدن تجربه‌ها با دو عامل "کشش" و "پذیرش" طراحی و هنجاریابی شده است که هماهنگی درونی ماده‌ها به روش آلفای کرونباخ برای کشش ۰/۷۹؛ پذیرش ۰/۷۵ و کل ۰/۸۵ است. ترجمه و هنجاریابی این سیاهه توسط فارسانی ظفری زاده و بهرامی (۱۳۹۵) صورت گرفت. در پژوهش آنان با استفاده از روش همسانی درونی، روایی هم‌زمان و تشخیصی و ساختار عاملی اکتشافی و تأییدی انجام شد. نتایج تحلیل عاملی دو عامل «اکتشاف» و «جذب شدن» را نشان داد که در مجموع ۶۸/۲۵ درصد از واریانس سیاهه را تبیین می‌کنند. همچنین، نتایج نشان داد که دامنه ضرایب آلفا برای ۲ عامل سیاهه از ۰/۸۳ تا ۰/۸۳، ضریب آلفای کل سیاهه ۰/۸۴ و ضریب همبستگی آن با پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ ۰/۲۷ به دست آمد ($p < ۰/۰۰۱$). با توجه به روایی و اعتبار مطلوب این سیاهه، می‌توان از آن جهت سنجش ویژگی‌های کنجکاوی و اکتشاف در بین جامعه استفاده کرد. در این پژوهش، اعتبار سیاهه کنجکاوی با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمده است.

ج) مقیاس گرایش به خیانت زناشویی (attitudes toward infidelity scale-ATIS) این مقیاس توسط وایتلی (۲۰۰۶) در

قالب ۱۲ ماده و با هدف تعیین نگرش افراد نسبت به خیانت زناشویی طراحی شده است. در ایران نیز توسط علی تبار، حبیبی و پورآوری (۱۳۹۳) اعتباریابی شد. پاسخ‌های مقیاس مبتنی بر مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت از به شدت مخالفم تا به شدت موافقم تنظیم و از یک تا هفت نمره‌گذاری می‌شود و دامنه نمرات نیز بین ۱۲ تا ۸۴ در نوسان است (ذال، عرب و ثناگومحرز، ۱۳۹۹). وایتلی (۲۰۰۶) اعتبار این مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ گزارش کرد و روایی محتوایی آن را نیز تأیید کرد. علی تبار و همکاران (۱۳۹۳) نیز اعتبار این مقیاس را با استفاده از نوع آلفای کرونباخ ۰/۷۱ گزارش کردند. اعتبار ابزار خیانت زناشویی با روش آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر، ۰/۶۳ به دست آمده است.

• یافته‌ها

پیش از تحلیل آماری شاخص‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین	کجی	کشیدگی
کنجکاوی	۳۲/۹۲	۴/۹۲	۲۱	۴۷	۰/۱۰	-۰/۰۷
اعتیاد به اینترنت	۳۳/۰۸	۱۱/۵۹	۲۰	۸۰	۰/۶۷	۰/۵۴
خیانت زناشویی	۲۰/۸۱	۷/۴۱	۱۲	۵۴	۰/۴۴	۰/۳۲

نتایج جدول ۱ نشان می‌داد که میزان کشیدگی و کجی برای متغیرهای پژوهش در دامنه مناسب یعنی -۱ تا +۱ قرار داشت که بیانگر توزیع نرمال نمرات متغیرهای مورد پژوهش بود.

در جدول ۲ نتایج حاصل از بررسی این روابط در چهارچوب ماتریس همبستگی مرتبه صفر متغیرها ارائه شده است. نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین متغیرهای پژوهش رابطه معنادار وجود دارد. بررسی رابطه میان متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد که همبستگی

بین اعتیاد به اینترنت ($P < 0/01$ و $r = 0/02$) و خیانت زناشویی ($P < 0/01$ و $r = -0/07$) با کنجکاوی معنادار است. همچنین خیانت زناشویی ($P < 0/05$ و $r = -0/10$) با اعتیاد به اینترنت منفی و معنادار است.

در راستای پاسخ به پژوهش ابتدا اثر مستقیم متغیرهای برون زاد و واسطه‌ای بر متغیر درون زاد بررسی گردید و سپس به بحث درباره رد یا تأیید فرضیه‌های مستقیم پژوهش پرداخته شد.

با توجه به نتایج جدول ۳ مشاهده شد که اثر مستقیم اعتیاد به اینترنت بر کنجکاوی برابر با $-0/19$ و با توجه به مقدار $t (-0/24)$ در سطح $0/001$ معنادار است. بنابراین اثر مستقیم اعتیاد به اینترنت بر کنجکاوی تأیید شد. همچنین اثر مستقیم اعتیاد به اینترنت بر خیانت زناشویی برابر با $0/20$ و با توجه به مقدار $t (3/24)$ در سطح $0/001$ معنادار است. پس اعتیاد به اینترنت بر خیانت زناشویی اثر مستقیم دارد. اثر مستقیم کنجکاوی بر خیانت زناشویی برابر با $0/17$ و با توجه به مقدار $t (-0/04)$ در سطح $0/001$ معنادار؛ بنابراین اثر مستقیم کنجکاوی بر خیانت زناشویی تأیید می‌شود.

با توجه به جدول شماره ۴ که به بررسی فرضیه غیرمستقیم پرداخته شده بود مشاهده می‌شود که اثر غیرمستقیم اعتیاد به اینترنت برابر با $0/27$ و با مقدار $t (1/46)$ در سطح معنادار $0/001$ است. بنابراین اعتیاد به اینترنت به طور غیرمستقیم نیز از طریق کنجکاوی پیش‌بینی‌کننده معنادار خیانت زناشویی است ($P = 0/001$ و $\beta = 0/27$).

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

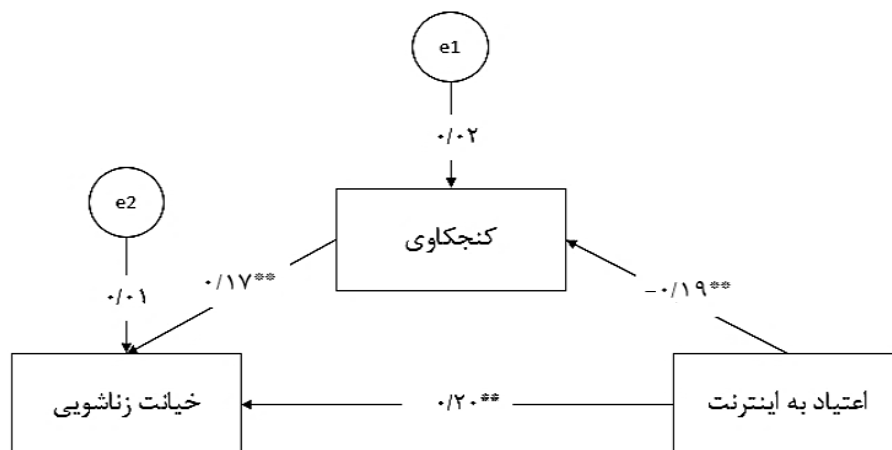
متغیرها	۱	۲	۳
کنجکاوی	۱		
اعتیاد به اینترنت	$0/02^{**}$	۱	
خیانت زناشویی	$-0/07^{**}$	$-0/10^{**}$	۱

جدول ۳. ضرایب استاندارد مسیرهای مستقیم در مدل پژوهش

مسیرهای مستقیم	ضرایب استاندارد مسیر (β)	خطای معیار (SE)	سطح بحرانی (CR)	سطح معناداری (p)
اثر اعتیاد به اینترنت بر کنجکاوی	$-0/19^{**}$	$0/04$	$-0/24$	$0/001$
اثر اعتیاد به اینترنت بر خیانت زناشویی	$0/20^{**}$	$0/01$	$3/24$	$0/001$
اثر کنجکاوی بر خیانت زناشویی	$0/17^{**}$	$0/02$	$0/04$	$0/001$

جدول ۴. برآورد ضرایب اثر غیر مستقیم

متغیر	ملاک	B	S.E	T	سطح معناداری
پیش‌بین	اعتیاد به اینترنت				
واسطه‌ای	کنجکاوی	$0/27$	$0/008$	$1/46$	$0/001$

در نهایت مدل نهایی در شکل شماره ۱ نمایش داده شده است و نشان می‌دهد که اعتیاد به اینترنت دارای اثر منفی و معنادار بر کنجکاوی است ($\beta = -0.19, p < 0.01$)، در حالی که کنجکاوی تأثیر مثبت و معناداری بر خیانت زناشویی دارد ($\beta = 0.17, p < 0.01$). همچنین، اثر مستقیم و مثبت اعتیاد به اینترنت بر خیانت زناشویی نیز مشاهده می‌شود ($\beta = 0.12, p < 0.01$) بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که اعتیاد به اینترنت نه تنها به طور مستقیم، بلکه از طریق کاهش سطح کنجکاوی نیز به شکل غیرمستقیم بر افزایش احتمال بروز رفتارهای مرتبط با خیانت زناشویی تأثیرگذار است.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش

شاخص	χ^2/df	GFI	NFI	AGFI	IFI	CFI	RMSEA
مقدار	۱/۴۱	۰/۹۸	۰/۹۷	۰/۹۸	۰/۹۶	۰/۹۹	۰/۰۶۷

جدول ۵ نشان می‌دهد که شاخص مجذور خی دو تقسیم بر درجه آزادی (خی دو هنجارشده) ($1/41$) در فاصله قابل قبول کمتر از ۳ بوده، که دلالت بر برازنده بودن مدل داشت. شاخص برازش تطبیقی که به مقایسه مدل مورد نظر با مدل بدون رابطه‌هایش می‌پردازد، برابر با ۰/۹۷ بود که نشانگر برازش بسیار مطلوب مدل دارند. مقدار شاخص نیکویی برازش، که نشان‌دهنده میزان واریانس و کواریانس تبیین شده توسط مدل است، برابر با ۰/۹۸ به دست آمد که بیشتر از حد مورد پذیرش، یعنی ۰/۹۰ است و قابل قبول است. آخرین شاخص شاخص ریشه دوم میانگین مجذورات بود که مقدار حاصل از این شاخص باید کمتر از ۰/۰۸ باشد تا برازش مدل تأیید شود. بنابراین، مقدار به دست آمده برابر با ۰/۰۶۷ بود که این شاخص بیانگر برازش مطلوب مدل دارند.

• بحث

یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج مطالعات پیشین همسو است و نشان می‌دهد که اعتیاد به اینترنت می‌تواند به صورت معناداری نگرش به خیانت زناشویی را با نقش واسطه‌گری کنجکاوی پیش‌بینی کند. پژوهش‌های متعددی یافته‌های این مطالعه را تأیید می‌کند که همگی به رابطه میان استفاده افراطی از فضای مجازی و افزایش احتمال بروز خیانت در روابط زناشویی اشاره دارند. از جمله در پژوهش مفتی (۲۰۲۲) مشخص شد که اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، به ویژه فیس‌بوک، یکی از قوی‌ترین پیش‌بین‌های خیانت است. همچنین، مک‌دنیل (۲۰۱۷) نیز تأکید کرد که استفاده بیش از حد از رسانه‌های اجتماعی به صورت مستقیم با بروز رفتارهای مرتبط با خیانت رابطه دارد. در همین راستا، پژوهش چوی (۲۰۱۵) نیز نشان داد که نگرش مثبت به خیانت با میزان اعتیاد به گوشی هوشمند رابطه معنادار دارد.

در فضای پژوهشی داخل نیز یافته‌های مشابهی گزارش شده است. به عنوان نمونه، لطیفی (۱۴۰۲) رابطه معناداری بین تمایلات جنسی مجازی و بروز خیانت زناشویی را تأیید کرد. نتایج پژوهش بابو و همکاران (۱۴۰۰) و شمالی و همکاران (۱۳۹۹) نیز نشان داد که اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی در زوجین به طور معناداری با گرایش به خیانت در ارتباط است. همچنین احمدی و همکاران (۱۳۹۹) نیز تأکید کردند که اعتیاد به شبکه‌های مجازی اینترنتی از جمله عواملی است که بنیان خانواده را تهدید کرده و احتمال خیانت زناشویی را افزایش می‌دهد. در تبیین این یافته‌ها باید خاطرنشان ساخت که استفاده افراطی و غیرسازنده از فضای مجازی نه تنها فرصت‌های بیشتری برای برقراری تعاملات فراتر از چارچوب رابطه زناشویی فراهم می‌آورد، بلکه با تضعیف رضایت زناشویی، افزایش فاصله عاطفی و کاهش تعهد، بستر روانی لازم برای بروز خیانت را نیز مهیا می‌کند. به عبارتی دیگر، استفاده بیش از حد از رسانه‌های اجتماعی و اینترنت، نوعی گسست تدریجی در ارتباطات زوجین ایجاد می‌کند که در نهایت می‌تواند به بروز خیانت منتهی شود.

علاوه بر این، نتایج پژوهش حاضر نشان داد که اعتیاد به اینترنت با کنجکاوی ارتباط معنادار دارد و می‌تواند به صورت مستقیم کنجکاوی را پیش‌بینی کند. اینترنت با ویژگی‌هایی نظیر دسترسی نامحدود، ارائه مداوم اطلاعات جدید، ارتباطات اجتماعی گسترده و امکان تجربه موقعیت‌های متنوع و هیجان‌انگیز، محیطی غنی برای تحریک کنجکاوی افراد فراهم می‌کند. براساس نظریه‌های روان‌شناسی تحولی، کنجکاوی یکی از انگیزه‌های بنیادین انسان در یادگیری، رشد و اکتشاف است (کاشدان و همکاران، ۲۰۰۷). در محیط‌های آنلاین، افراد به راحتی با محتوای متنوع، تجربیات تازه و تعاملات جدید مواجه می‌شوند که به صورت مداوم حس کنجکاوی آنان را برمی‌انگیزد و در درازمدت می‌تواند به رفتارهای اعتیادآور منجر شود (کاس و گریفتس، ۲۰۱۲). مطالعاتی همچون پژوهش‌های لارز

(۲۰۰۳)، کاپلان (۲۰۱۰)، تورل و همکاران (۲۰۱۴) نیز به وضوح نشان داده‌اند که سطح بالای کنجکاوی در افراد می‌تواند پیش‌بین استفاده مکرر و بعضاً کنترل‌نشده از اینترنت باشد، چرا که این افراد به دنبال ارضای حس کاوش‌گری خود هستند و محیط مجازی این امکان را به صورت سریع و بدون محدودیت در اختیار آنان قرار می‌دهد. در بخش دیگری از یافته‌ها، رابطه معناداری بین کنجکاوی و نگرش به خیانت زناشویی مشاهده شد. به بیان دقیق‌تر، کنجکاوی با افزایش تمایل فرد به کشف تجارب جدید و ناشناخته، می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری نگرش‌های مثبت نسبت به خیانت ایفا کند. از دیدگاه روان‌شناسی، کنجکاوی، اگر در چارچوبی سازنده هدایت نشود، ممکن است منجر به جستجوی هیجان‌ها و تجربیاتی شود که در تعارض با اصول و تعهدات اخلاقی در رابطه زناشویی هستند (مارک و همکاران، ۲۰۱۲). مطالعات مختلف نیز این رابطه را تأیید کرده‌اند. از جمله پژوهش‌های فینچام و همکاران (۲۰۱۷) و مارک و همکاران (۲۰۱۵) که نشان دادند کنجکاوی در مواجهه با نارضایتی‌های رابطه‌ای و نبود پاسخ‌گویی به نیازهای هیجانی، می‌تواند به تمایل به برقراری ارتباط با فردی جدید و در نهایت خیانت منجر شود. همچنین پژوهش دمرچلی و همکاران (۱۴۰۱) نیز نشان داد که کنجکاوی، در تعامل با خودکنترلی پایین، می‌تواند احتمال بروز نگرش‌های مثبت نسبت به خیانت و حتی طلاق عاطفی را افزایش دهد. از طرف دیگر، یافته‌های پژوهش حاضر تأیید کردند که کنجکاوی در رابطه میان اعتیاد به اینترنت و نگرش به خیانت زناشویی نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند. در این راستا، پژوهش‌های گونزالس و همکاران (۲۰۱۸)، مارک و موری (۲۰۱۲) و یانگ (۲۰۰۴) نیز نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت اغلب با تحریک و تقویت کنجکاوی همراه است و همین عامل می‌تواند مسیر فرد را به سمت تجربیات جدید، از جمله تعاملات خارج از چارچوب زناشویی، هموار سازد. به بیانی دیگر، اعتیاد به اینترنت با افزایش مواجهه‌ی فرد با محرک‌های تازه و فرصت‌های گوناگون در محیط مجازی، سطح کنجکاوی را بالا می‌برد و این کنجکاوی، در صورتی که تحت کنترل قرار نگیرد، می‌تواند فرد را به سمت شکل‌دهی نگرش‌های مثبت نسبت به خیانت سوق دهد.

• نتیجه‌گیری

در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که اعتیاد به اینترنت هم به‌طور مستقیم و هم به‌طور غیرمستقیم از طریق کنجکاوی، در شکل‌دهی نگرش‌ها و رفتارهای مرتبط با خیانت زناشویی نقش مهمی ایفا می‌کنند. از یک سو، اینترنت به‌عنوان محیطی غنی از محرک‌های متنوع، کنجکاوی را تحریک و آن را به یکی از نیروهای اصلی در رفتار جست‌وجوگرانه آنلاین تبدیل می‌کند؛ از سوی دیگر، همین کنجکاوی، در صورت نبود هدایت صحیح، می‌تواند فرد را به سوی تجربه روابط فراتر از چارچوب رابطه رسمی سوق دهد. در نهایت، زمانی که اعتیاد به اینترنت به کنجکاوی در افراد منجر شود، احتمال تجربه رفتارهای پرخطر از جمله خیانت زناشویی به مراتب افزایش می‌یابد.

در نهایت، با عنایت به یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر، ضروری است به برخی محدودیت‌ها توجه شده و پیشنهادهایی برای تحقیقات آینده و اقدامات عملی ارائه گردد. از جمله محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به این نکته اشاره کرد که جامعه آماری آن شامل زنان متأهل شهر مشهد بوده و بنابراین، تعمیم‌پذیری نتایج به سایر مناطق جغرافیایی یا بافت‌های فرهنگی باید با احتیاط صورت گیرد. علاوه بر این، متغیرهای مهمی همچون وضعیت اقتصادی، شرایط روان‌شناختی و سطح تحصیلات شرکت‌کنندگان در این پژوهش کنترل نشده‌اند که می‌تواند بر نتایج اثرگذار باشد.

پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، پژوهش‌هایی با دامنه وسیع‌تر و تنوع جمعیتی بیشتر، از جمله در میان مردان متأهل و گروه‌های سنی مختلف، به منظور بررسی تفاوت‌های جنسیتی و نسلی انجام گیرد. همچنین بهره‌گیری از روش‌های پژوهش کیفی نظیر مصاحبه‌های عمیق می‌تواند در شناخت جامع‌تر تجربه‌ها و نگرش‌های افراد نسبت به موضوع مؤثر واقع شود. همچنین، طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و مداخله‌ای با هدف ارتقای مهارت‌های مدیریت زمان، کاهش وابستگی به اینترنت و تقویت روابط زناشویی، توصیه می‌گردد. این اقدامات می‌توانند در پیشگیری از پیامدهای منفی فضای مجازی و بهبود کیفیت زندگی زناشویی نقش مؤثری ایفا نمایند.

• تعارض منافع

این مقاله تعارض منافع ندارد.

• تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمامی کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند کمال تشکر را داریم.

• منابع

- بهرامی، احسان هادی، شاهواروقی، احمد، شاهواروقی، محمدعلی (۱۳۹۸). فراتحلیل رابطه اعتیاد به اینترنت و ویژگی‌های شخصیتی. *رویش روان شناسی*، ۸ (۴)، ۲۱۳-۲۲۴. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2383353.1398.8.4.13.5>
- پیکانیان، راضیه و فرهادی، هادی (۱۳۹۶). بررسی اعتیاد به اینترنت، میزان استفاده از پیام‌رسان‌های آنلاین و خیانت‌های اینترنتی به‌عنوان پیش‌آیند طلاق در زوج‌های در آستانه طلاق و مطلقه شهر اصفهان. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۷ (۱) (پیاپی ۱۲)، ۸۱-۸۹. <https://doi.org/10.22108/cbs.2017.21764>
- درتاج فریبا، رجبیان ده زیره مریم، فتح الهی فیروزه، درتاج فتانه (۱۳۹۷). رابطه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با احساس تنهایی و خیانت زناشویی در دانشجویان. *روان شناسی تربیتی*، ۱۴ (۴۷)، ۱۱۹-۱۴۰. <https://doi.org/10.22054/jep.2018.32466.2262>
- دمرچلی، پرستو، ضرغام، حاجبی مجید، نوابی نژاد، شکوه (۱۴۰۱). نقش واسطه‌ای خودکنترلی در رابطه بین اعتیاد به شبکه‌های مجازی اینترنتی و هیجان‌خواهی با طلاق عاطفی و نگرش به خیانت زناشویی در زنان دارای روابط فرازناشویی. *دوفصلنامه روان‌شناسی خانواده*، ۹ (۱)، ۳۰-۴۴.
- صمدی فرد، حمیدرضا، نریمانی، محمد، آقاجانی سیف‌اله، بشرپور، سجاد (۱۴۰۰). بررسی رابطه هیجان‌خواهی و همجوشی شناختی با سلامت جنسی در مردان متأهل. *روان‌شناسی و روان‌پزشکی شناخت*، ۸ (۵)، ۱۵۲-۱۶۲. <http://dx.doi.org/10.32598/shenakht.8.5.152>
- علمی منش، نیلا، ژاله، مریم (۱۳۹۷). اثربخشی روان‌درمانی مثبت‌گرا بر روان‌درستی، بخشش و بی‌رمقی زناشویی زنان در معرض طلاق. *آسیب‌شناسی خانواده*، ۴ (۱)، ۸۹-۱۰۲. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24234869.1397.4.1.6.6>
- علی بابایی، مریم، وهابی همابادی، جلال، خالقی‌پور، شهناز (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش تلفیقی مهرورزی با خودگویی مثبت بر خصومت، تاب‌آوری و احساس مثبت به همسر در زنان خیانت دیده. *پژوهشنامه روان‌شناسی مثبت*، ۵ (۲) (پیاپی ۱۸)، ۴۷-۶۴. <https://doi.org/10.22108/ppls.2019.115493.1666>
- عمادی، شایا، میرهاشمی، مالک، شریفی، حسن پاشا (۱۳۹۹). مدل ساختاری برای پیش‌بینی دزدگی زناشویی براساس هیجان‌خواهی، کمال‌گرایی و راهبردهای تنظیم هیجان با میانجی‌گری تاب‌آوری در زنان متأهل. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۱۹ (۹۲)، ۱۰۲۲-۱۰۱۱. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17357462.1399.19.92.4.4>
- لطیفی، معصومه، شریفی، غلامرضا (۱۴۰۲). بررسی رابطه استفاده از اینترنت با بروز خیانت زناشویی در نهاد خانواده، پژوهش‌های کاربردی در علوم انسانی، *اقتصاد، مدیریت و حسابداری*، ۱۴۷-۱۶۹. <https://civilica.com/doc/1897151>
- نعمت الهی، مینا، افکاری، فرشته (۱۴۰۲). نقش میانجی هیجان‌خواهی و تکانشگری در ارتباط بین اعتیاد به اینترنت با دزدگی زناشویی و نگرش به خیانت زناشویی، *مجله روان‌شناسی و روان‌پزشکی شناخت*، ۱۰ (۵)، ۱۲۵-۱۴۳. <http://dx.doi.org/10.32598/shenakht.10.6.125>
- Drigotas, S. M., & Barta, W. D. (2020). Infidelity: Understanding the psychology of betrayal. *Annual Review of Psychology*, 71, 447-471. <https://doi.org/10.4324/9781003356790>
- Fincham, F. D., Stanley, S. M., & Beach, S. R. H. (2017). Transformative processes in marriage: An analysis of relationship-enhancing attributions. *Journal of Family Psychology*, 31(3), 309-319. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00362.x>
- Gonzalez, J. M., Bello, R., & Hernández, A. (2018). The effect of online disinhibition on attitudes toward infidelity. *Computers in Human Behavior*, 86, 163-169.
- Gordon, K. C., Baucom, D. H., & Snyder, D. K. (2004). An integrative intervention for promoting recovery from extramarital affairs. *Journal of Marital and Family Therapy*, 30(2), 213-231. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2004.tb01235.x>
- Kashdan, T. B., Gallagher, M. W., Silvia, P. J., Winterstein, B. P., Breen, W. E., Terhar, D., & Steger, M. F. (2009). The curiosity and exploration inventory-II: Development, factor structure, and psychometrics. *Journal of Research in Personality*, 43(6), 987-998. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2009.04.011>
- Klimstra, T. A., Luyckx, K., Hale, W. W., Goossens, L., & Meeus, W. H. J. (2018). Personality development and exploration in emerging adulthood: Associations with internet addiction and romantic relationship problems. *Journal of Adolescence*, 65, 64-77.

- Kline, T. J. (2017). Sample issues, methodological implications, and best practices. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 49(2), 71.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2012). Internet and gaming addiction: A systematic literature review of neuroimaging studies. *Brain Sciences*, 2(3), 347–374. <https://doi.org/10.3390/brainsci2030347>
- Lalasz, C. B., & Weigel, D. J. (2011). Understanding infidelity: The role of sensation seeking, permissive sexual attitudes and marital status. *Journal of Sex Research*, 48(5), 437–449.
- Levinson, D. F. (1994). Curiosity and human cognitive development. *Developmental Psychology Review*, 12(1), 27–45. [Dio:10.1037/0033-2909.116.1.75](https://doi.org/10.1037/0033-2909.116.1.75)
- Mark, K. P., & Murray, S. H. (2012). Gender differences in desire for sexual novelty: Exploring the mediating role of relationship length and satisfaction. *Journal of Sex Research*, 49(6), 541–550. [DIO:10.1080/0092623X.2011.606877](https://doi.org/10.1080/0092623X.2011.606877)
- Mark, K. P., Hansen, G. L., & Sauer, E. M. (2021). Cultural and gender differences in attitudes towards infidelity: Implications for relationship counseling. *Journal of Family Counseling*, 13(3), 78-91.
- Mark, K. P., Janssen, E., & Milhausen, R. R. (2012). Infidelity in heterosexual couples: Demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Archives of Sexual Behavior*, 40(5), 971–982. [DOI: 10.1007/s10508-011-9871-1](https://doi.org/10.1007/s10508-011-9871-1)
- Mark, K. P., Janssen, E., & Milhausen, R. R. (2021). Attitudes toward infidelity and extradyadic behavior in couples: Cross-cultural perspectives. *Journal of Sex Research*, 58(4), 469–482.
- McDaniel, B. T. (2017). Technology interference in the family: An interview study exploring the impact of technology on couple relationships and family life. *Journal of Family Issues*, 38(11), 1497–1519. [DOI: 10.1016/j.chb.2016.09.031](https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.09.031)
- Novak, P., Rehn, M., & Larsson, C. (2022). The role of internet use and social networks in family relationships. *Computers in Human Behavior Reports*, 6, 100170.
- Okar, J. (2017). Religiosity and attitudes toward marital infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 34(3), 367–386.
- Ozariçi, V., & Kangol Söğüt, F. (2022). The role of internet addiction in relational conflicts and marital problems. *Computers in Human Behavior*, 130, 107205. [DOI: 10.1016/j.chb.2022.107205](https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107205)
- Seltermann, D., Garcia, J. R., & Tsapelas, I. (2019). Motivations for extradyadic infidelity revisited. *The Journal of Sex Research*, 56(3), 273-286. [DOI: 10.1080/0092623X.2020.1856987](https://doi.org/10.1080/0092623X.2020.1856987)
- Thornton, B. (2019). Novelty seeking and its impact on romantic relationship stability. *Journal of Social Psychology*, 159(1), 57–67.
- Turel, O., Serenko, A., & Giles, P. (2014). Integrating technology addiction and use: An empirical investigation of online social networking sites. *Computers in Human Behavior*, 38, 272–280. [DOI: 10.1016/j.chb.2014.05.003](https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.05.003)
- Whitty, M. T. (2005). The realness of cybercasting: Men's and women's representations of unfaithful Internet relationships. *Social Science Computer Review*, 23(1), 57–67. [DOI: 10.1177/0894439304271340](https://doi.org/10.1177/0894439304271340)
- Widmer, E. D. (2022). The impact of culture and social norms on perceptions of infidelity. *Social Science Review*, 96(3), 321–340.
- Wieser, D. L., & Weigel, D. J. (2021). Predicting infidelity: Individual, relational, and cultural influences. *Journal of Relationships Research*, 12, e9.